

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. Quæ sint causæ fidei, & præcipui ejus effectus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

§. IV.

Alia argumenta solvuntur.

64. **C**ontra ultimam conclusionem, in qua diximus habitum fidei non remanere in beatis, objici potest in primis autoritas SS. Patrum, præsertim Irenæi, & Tertulliani, qui aperte docere videntur oppositum: ille enim lib. 4. cap. 25. sic ait: *Paulus inquit omnibus evacuatis manere fidem, spem, dilectionem*: ille verò in libro de patientia hæc scribit: *Merito charitas nunquam excidet; nam cætera evacuabuntur, consummabuntur; exhaurientur lingue, scientia, prophetia; permanent fides, spes, dilectio.*

Secundò sic ratione arguitur: Lumen gloriæ datum Paulo in raptu non exclusit habitum fidei, ut docet D. Thomas infra quæst. 175. art. 3. ad 5. Sed lumen gloriæ in D. Paulo fuit ejusdem naturæ cum lumine gloriæ in beatis: Ergo lumen gloriæ, inditum mentibus Beatorum, habitum fidei non expellit, sed cum eo stare potest in eodem intellectu.

Tertiò, Esto beati clarè videant Divinam Essentiam, in ea tamen non vident omnia mysteria gratiæ, quæ spectant ad objectum materiale fidei: Ergo retinent fidem habituales, saltem de illis mysteriis.

Quartò, Fides est nobilior virtus, quam virtutes morales, puta temperantia, & fortitudo, ut articulo præcedenti ostendimus: Sed temperantia & fortitudo erunt in beatis ad ornamentum, licet non ad exercitium: Ergo & fides.

Denique, Theologia, quam hîc in via per nostros actus acquirimus, remanet in patria, ut in disputatione præcæmiali Theologiæ docuimus: Ergo & fides (à qua, ut à subalternante, & habitu principiorum dependet) similiter perseverare debet in cælo.

65. Ad primum dicendum, quòd Irenæus & Tertullianus non volunt quod fides & spes maneant in beatitudine, secundum suas rationes específicas, sicut manet charitas, sed tantum secundum rationem communem attingendi primum verum, & summum bonum, in quantum per visionem, succedentem fidei, perfectè cognoscitur Deus in seipso, qui priùs imperfectè per fidem cognoscebatur; & in quantum per fruitionem, succedentem spei, perfectè habetur Deus, qui priùs imperfectè per spem possidebatur.

66. Ad secundum respondeo, quod lumen gloriæ in D. Paulo fuit quidem ejusdem naturæ cum lumine gloriæ in beatis, non tamen ejusdem statûs & perfectionis; quia non datum fuit Paulo per modum habitûs permanentis, sicut confertur beatis in patria: formæ autem contrariæ tunc solum se invicem expellunt, quando sunt in statu perfectò & permanenti, non verò quando sunt in statu imperfectò, & in subjecto solum in esse viali, & per modum transeuntis existunt: sicut patet in accidente spiritali, cui quamvis repugnet subjectari in re corporea permanenter, potest tamen transeunter in ea recipi, ut de virtute productiva gratiæ, respectu sacramentorum, docet D. Thomas 3. p. quæst. 62. art. 4. Similiter si daretur aliqua demonstratio, quæ non permanenter, sed tantum per modum transeuntis, intellectum afficeret, non evacueret habitum fidei, vel opinionis; quia tunc non generaret habitum scientiæ, cum habitu fidei & opinionis impossibilem: licet enim oppositio & impossibilitas inter habitus & for-

Tom. IV.

Amas radicaliter ex ipsa natura formarum oriatur, non exercetur tamen, nisi habeant statum perfectum & completum, ut supra ex Cajetano declaravimus.

Ad tertium, dato Antecedente, nego Consequentiam: cum enim fides, sicut alij habitus, ab objecto formali & primario specificetur, eo sublatò, permanere nequit: unde si beati non possunt retinere fidem habituales circa Deum, & ea quæ necessariò ipsi competunt, non possunt eam habere de mysticis gratiæ, quæ in ipso clarè non vident: sicut licet adhuc non possideant gloriam corporis, quæ est objectum spei secundarium; quia tamen fruuntur gloriâ animæ, & visione beatificâ, quæ est ejus objectum primarium, non relinquunt locum habitui spei in patria, juxta illud ad Rom. 8. *Quod videt quis, quid sperat?*

Ad quartum, respondeo ex D. Thomâ 3. p. qu. 7. art. 3. ad 1. *Quod fides est nobilior virtus virtutibus moralibus, quia est circa nobiliorem materiam: sed tamen importat quandam defectum in comparatione ad illam materiam, qui defectus in Christo non fuit: & ideo non potuit in eo esse fides, licet fuerint in eo virtutes morales, quæ in sui ratione hujusmodi defectum non important per comparationem ad suas materias.* Ex quibus patet, cur fides non possit manere in beatis ad ornamentum, bene tamen temperantia, & fortitudo, aliæque virtutes morales: fides enim ob imperfectionem inevidentiæ, quam habet essentialiter annexam, non potest esse ornamentum in beatis; virtutes verò morales, quia non habent essentialiter imperfectionem annexam, ad ornamentum beatorum deservire possunt.

Ad ultimum, concessò Antecedente, nego consequentiam, & paritatem: Ratio discriminis est, quia fides est essentialiter obscura, & inevidens, subindeque impossibilis cum clara Dei visione: Theologia verò non est essentialiter obscura, sed tantum accidentaliter, & ratione statûs viæ, in quo per accidens dependet à fide, quæ in nobis viatoribus gerit vices luminis gloriæ, & est, ut ita loquar, vicaria scientiæ beatæ, cui Theologia nostra per se, & ex natura sua, in certitudine & evidentia suorum principiorum subordinatur; unde connaturaliter petit illi conjungi, & in tali conjunctione habere evidentiam suorum principiorum, ut fusi in disputatione præcæmiali Theologiæ exposuimus.

ARTICVLVS III.

Quæ sint causæ fidei, & præcipui ejus effectus?

Circa causas fidei nulla se offert celebris difficultas, aut controversia: constat enim apud omnes causam materiale, seu subjectivam fidei infusæ, esse subjectum in quo recipitur, nempe intellectum hominis, vel Angeli viatoris: formalem, objectum à quo specificatur, nimirum Deum, ut est prima veritas revelans: finalem hominis salutem, cujus est initium, radix, & fundamentum, & ad quam ut ad proprium finem ordinatur, juxta illud D. Petri, *Reportantes finem fidei vestra, salutem animarum vestrarum*: efficientem denique esse solum Deum, à quo fidei habitus infunditur, & qui non solum revelare ea quæ credenda sunt, sed etiam intellectum movere & applicat per gratiam ad assentiendum veritati.

Sf iij

bus revelaris. Unde Augustinus in Psal. 126. Nos A loquimur foris, ille adificat intus, ipse movet, ipse terret, ipse intellectum aperit, ipse ad fidem applicat sensum nostrum.

72. Hæc sunt omnino certa & indubitata apud omnes Catholicos, contra Pelagianos, qui ut refert D. Thomas hic quæst. 6. art. 1. dicebant initium fidei esse ex nobis; ejus verò perfectionem & consummationem à Deo.

Sed difficultas est, an Deus sit causa fidei informis, & à charitate separata: hoc enim negat Vega lib. 7. in Trident. cap. 28. ubi docet fidem semper simul cum spe & charitate à Deo infundi. Cui sententiæ favere videtur Sorus lib. 2. de natura & gratia cap. 8. ubi asserit in baptismo quidem infundi posse fidem sine charitate, extra illum verò non esse verisimile infundi habitum fidei, nisi infundatur gratia & charitas.

72. Sed opposita sententia communiter docetur à Theologis, eamque apertè insinuat S. Thomas hic quæst. 6. art. 2. ad 3. ubi asserit infundi aliquando fidem sine gratia & charitate. Verba ejus sunt: *Dicendum quod ille qui accipit à Deo fidem absque charitate, non simpliciter sanatur ab infidelitate, quia non removetur culpa præcedentis infidelitatis, sed sanatur secundum quid, ut scilicet cesset à tali peccato. Hoc autem frequenter contingit, quod aliquis desistat ab uno actu peccati, etiam Deo hoc faciente, qui tamen ab actu alterius peccati non desistit, propriâ iniquitate suggerente. Et per hunc etiam modum datur aliquando homini à Deo quod credat, non tamen datur ei charitatis donum: sicut etiam aliquibus absque charitate datur donum prophetiæ, vel aliquid simile. Ex quibus habemus, quod fides informis quandoque datur à Deo sine charitate, datur, inquam, ille fidei habitus, qui sine charitate est vera fides infusa, non tamen virtus simpliciter & in esse perfectio, ut art. 1. declaravimus. Unde Cajetanus in Commentario ejusdem articuli, sic ait: Cum autem infunditur una aliqua virtus simpliciter in esse virtutis, tunc simul omnes virtutis habitus in esse virtutis infunduntur. Et hac distinctione oportet uti, propter virtutes quæ possunt esse informes; nam in alijs non distinguitur esse, & esse virtutem simpliciter; ac per hoc non distinguitur in eis infundi, & infundi in esse virtutis simpliciter. Et hac nota propter baptizatos in peccato mortali, & propter hæreticos, quando convertuntur ad fidem cum peccato mortali; infunditur siquidem tunc à divina liberalitate fides sine charitate, subiecto dispositio ad fidei, & non charitatis susceptionem: sicut materia disposita ad substantiam animæ, & non ad opera ejus, infunditur anima, ut patet in amentibus ab utero.*

73. Ratio etiam huic sententiæ suffragatur: nam fides informis est habitus quoad substantiam supernaturalis, cum habeat objectum formale quod, & sub quo, supernaturale: Sed habitus quoad substantiam supernaturalis nequit principaliter effici à nobis per proprios actus, sed tantum à Deo: Ergo fides informis à Deo causatur, & infunditur.

74. Confirmatur. Justificatio est opus aliquod omnino supernaturale, imò omnium ferè operum divinorum maximum: Ergo fides informis, quæ est initium illius, erit opus aliquod omnino divinum & supernaturale, præsertim cum illa faciat hominem verè & realiter Christianum, ut definit Tridentinum sess. 6. can. 28. Addo quod, sicut fides non pendet à charitate in conservari, ita nec

in fieri, subindeque sæpe sine charitate à Deo infunditur. Unde quando Tridentinum sess. 6. cap. 7. ait in justificatione hæc tria (fidem scilicet, spem, & charitatem) à Deo simul infundi, intelligendum est primò de justificatione infidelis, & secundò quantum est ex parte Dei infundentis.

Dices: Si fides posset alicui infundi sine gratia, unum peccatum sine altero remitti posset; cujus oppositum docent communiter Thomistæ in Tractatu de penitentia. Sequela patet manifestè: quia per fidem tolleretur infidelitas, quæ est peccatum, nec tamen alia peccata, quæ sunt contra bonos mores auferrentur, cum illa non nisi per infusionem gratiæ & charitatis tollantur.

Sed negatur sequela: quamvis enim per fidem informem tollatur infidelitas, quoad actum & habitum fidei contrarium, non tamen quoad reatum culpæ, excludentis hominem à regno celorum; hic enim non aliter quam per gratiam justificantem tollitur, ut in Tractatu de justificatione ostendimus. Et hinc est quod D. Thomas, supra relatius, ait hominem, cui fides tantum infunditur, sanari secundum quid, id est, secundum aversionem quam habet à fide Catholica, quia non amplius ei dissentit; non tamen simpliciter & absolute, quia gratiam justificantem, quæ est vera salus animæ, non recipit, nec charitatem, per quam tollitur aversio ab ultimo fine, & voluntas hominis perfectè sanatur.

C De effectibus fidei tractat D. Thomas quæst. 7. ubi duplicem ejus effectum recenset, timorem scilicet servilem & filialem, & cordis purificationem. In primis enim, cum per fidem generetur in nobis cognitio Dei, tum quatenus est in se summè bonus, tum etiam in quantum est iustissimus iudex, & severissimus peccatorum ultor, hinc fit ut fides secundum diversam hanc cognitionem & apprehensionem, sit in nobis causa utriusque timoris, servilis nempe & filialis; in Dæmonibus verò timoris duntaxat servilis, quo graviter in seipsis percelluntur, ob gravitatem peccatorum quæ ipsis infliguntur à divina iustitia. Et de hoc timore intelligi debet illud Jacobi 2. *Dæmones credunt, & contremiscunt.* Deinde cum fides sit radix & initium justificationis, per quam homo perfectè purgatur à peccatis, & cum sit virginitas mentis humanæ, intellectum à corruptione erroris servans, ut articulo præcedenti, ex Guilhelmo Parisiensi vidimus, purificatio cordis rectè ei attribuitur in sacris litteris, præsertim Actuum 15. ubi Petrus ait: *Fide purificans corda eorum.* Addit S. Thomas hic quæst. 7. art. 2. quod impuritas uniuscujusque rei consistit in hoc quod rebus vilioribus immiscetur. Non enim dicitur argentum esse impurum ex permixtione auri, per quam melius redditur, sed ex permixtione plumbi, vel stanni. Manifestum est autem quod rationalis creatura dignior est omnibus temporalibus & corporalibus creaturis; & ideo impura redditur ex hoc quod temporalibus se subijcit per amorem: à qua quidem impuritate purificatur per contrarium motum, dum scilicet tendit in id quod est supra se, scilicet in Deum: in quo motu primum principium est fides. . . . & ideo primum principium purificationis cordis est fides. Ex quo idem S. Doctor quæst. 8. infert dona intellectus & scientiæ, virtuti fidei respondere: sicut enim in corporalibus diaphaneitas est ultima dispositio ad lucem, quæ ideo à Philosophis definitur *altus diaphani*; ita in spiritualibus puritas cordis est dispositio ad scientiam & sapientiam, quam